

Riktlinjer för förtroendevaldas säkerhet

Antagen av: Kommunfullmäktige den 14 juni 2023 § 120

Diarienummer: KS 000366/2023 - 100

Giltighetstid: tills vidare

Tidpunkt för senaste revidering: 2023-06-14

Relaterade styrdokument: Policy och riktlinjer för motverkan av korruption

Dokumentägare: Kommunkansli

Båstads kommuns styrdokument

Aktiverande

Syftar till förändring och utveckling.

PROGRAM – anger ambitioner och viljeinriktningar.

PLAN – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar.

Normerande

Reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt.

POLICY – anger principer och vägledning.

RIKTLINJE – anger absoluta gränser och ska-krav.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Otillåten påverkan	3
1.2	Syfte	3
1.3	Omfattning	4
1.4	Bakgrund	4
2	Lagstiftning och andra styrdokument	4
3	Ansvarsfördelning	5
3.1	Kommunens ansvar	5
3.2	Ansvar för säkerhet vid sammanträden	6
3.3	De politiska partiernas ansvar	6
3.4	Den förtroendevaldes ansvar	7
3.5	Polisens ansvar	7
4	Incidentrapportering	7
5	Tillämpning och vägledning	7
6	Revidering	8

1 Inledning

Båstads kommun är en politiskt styrd organisation och tryggheten och säkerheten för förtroendevalda ska upprätthållas för att det demokratiska beslutsfattandet ska fungera. Försök till otillåten påverkan genom trakasserier, hot, hot om våld eller våld som riktas mot förtroendevalda ska aldrig tolereras och är ett allvarligt angrepp på de grundläggande demokratiska principerna och det demokratiska beslutsfattandet.

Förtroendevalda ska inte riskera att påverkas i sitt beslutsfattande och uppdraget ska kunna genomföras på ett tryggt och säkert sätt. Om någon form av de otillåten påverkan skulle ske ska kommunen hjälpa och stödja den som blivit utsatt. Dessa riktlinjer är framtagna för att hantera förtroendevaldas säkerhet och för att förebygga hat, hot och våld mot förtroendevalda.

1.1 Otillåten påverkan

Ett samlingsnamn för hot, hat och våld är otillåten påverkan. Med otillåten påverkan avses allvarliga hot samt våldssituationer mot person eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin. Otillåten påverkan kan handla om påtryckningar som:

- Trakasserier i form av kränkning, ofredande eller subtila hot
- Hot som exempelvis utpressning eller uttryck som medför att den hotade personen fruktar för sin egen eller annans säkerhet eller egendom
- Fysiskt våld mot person eller egendom
- Korruption i form av otillbörliga erbjudanden av olika slag

1.2 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att tydliggöra ramar för ansvarsfördelningen för de förtroendevaldas säkerhet och att förebygga och hantera hot, våld och trakasserier. Riktlinjen ska utgöra ett stöd för kommunens säkerhetsarbete kopplat till förtroendevalda och ge vägledning för ett proaktivt förhållningssätt och för hantering av allvarliga händelser som kan uppstå mot förtroendevalda i deras roll som beslutsfattare.

1.3 Omfattning

Riktlinjerna ska tillämpas av samtliga politiska organ i Båstads kommun för att förebygga och hantera hot, hat och våld som kan kopplas till förtroendevaldas pågående politiska uppdrag. Riktlinjerna ska användas tillsammans med tillhörande rutiner och vägledningar.

1.4 Bakgrund

Hot och trakasserier mot förtroendevalda har blivit vanligare. Sveriges kommuner och regioner (SKR) framhåller att förtroendevalda utsätts för hat, hot och våld på grund av sitt politiska uppdrag är ett hot mot det demokratiska systemet på flera sätt. Det kan bli svårare att rekrytera och behålla politiker och en allt hårdare ton i det demokratiska samtalet påverkar och begränsar viljan att delta i ett öppet och transparant samtal vilket riskerar att urholka vår demokrati.

Som arbetsgivare har kommunen ett ansvar för sina medarbetares säkerhet och arbetsmiljö. Kommunens ansvar för förtroendevalda är däremot inte lika tydligt eftersom många formellt inte är anställda av kommunen. Kommunen har därför inget formellt arbetsmiljöansvar för förtroendevalda enligt arbetsmiljölagens bestämmelser. Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är centralt för att den kommunala demokratin ska fungera.

2 Lagstiftning och andra styrdokument

Kommunallagen

Kommunallagen ger befogenhet att vidta de generellt inriktade insatser som behövs för att skydda demokratin. Med förtroendevalda avses i kommunallagen ledamöter och ersättare i fullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid samt revisorer.

Förtroendevalda som fullgör ett uppdrag på heltid eller betydande del av heltid har som regel ett uppdrag som kommunalråd. Förtroendevalda som inte fullgör ett uppdrag på heltid eller betydande del av heltid benämns i denna riktlinje som fritidspolitiker

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen (AML) gäller för alla verksamheter där en arbetstagare utför ett arbete för en arbetsgivares räkning. Formellt är inte förtroendevalda att betrakta som anställda av en kommun och omfattas därmed inte av arbetsgivaransvaret enligt AML. Kommunalråd är ett undantag eftersom dessa som regel inte har någon annan anställning under tiden som förtroendeuppdraget pågår. Kommunen åtar sig därför ett visst arbetsmiljöansvar för heltidssysselsatta förtroendevalda. Som heltidssysselsatt räknas en förtroendevald som har ett uppdrag omfattande minst 40 procent.

Reglemente

Kommunstyrelsen har övergripande ansvar för utveckling och samordning av kommunens verksamhetsskydd och trygghetsskapande arbete.

Policy och riktlinjer mot mutor

Kommunfullmäktige har beslutat om en policy mot korrupktion, mutor och oegentligheter med en tillhörande riktlinje beslutad av kommunstyrelsen. Dessa styrdokument omfattar såväl förtroendevalda som anställda.

Försäkringar

Förtroendevalda med en sysselsättningsgrad om minst 20 procent omfattas av Grupplivförsäkring (GL-F).

Företagshälsovård

Vid akuta händelser har samtliga förtroendevalda möjlighet att få akut psykologiskt krisstöd hela dygnet, året runt av kommunens upphandlade företagshälsovård.

3 Ansvarsfördelning

3.1 Kommunens ansvar

Båstads kommun ska ansvara för att aktiviteter där förtroendevalda deltar i sin roll som förtroendevald, genomförs på ett tryggt och säkert sätt. Den som ansvarar för en aktivitet, såsom ett sammanträde, konferens eller en förrättning, ska genomföra en riskanalys inför aktiviteten.

Båstads kommun ska ansvara för den fysiska och psykosociala arbetsmiljön, inklusive erbjudande om akut psykologiskt krisstöd för förtroendevalda som fullgör ett uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, det vill säga med uppdrag omfattande minst 40 procent sysselsättningsgrad.

Båstads kommun ska ansvara för att fritidspolitiker, det vill säga förtroendevalda som inte fullgör ett uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, har ett skydd i form av att aktiviteter som den förtroendevalde deltar i och som organiseras av kommunen genomförs tryggt och säkert.

Kommunkansliet ska ansvara för att utbilda förtroendevalda om förebyggande av risker såsom hot, hat och våld. Sådan utbildning genomförs i början av varje mandatperiod och fortlöpande för nya förtroendevalda.

Kommunens ansvar upphör att gälla när en person inte längre har ett politiskt förtroendeuppdrag.

3.2 Ansvar för säkerhet vid sammanträden

Kommunkansliet ska ansvara för att riskanalys genomförs inför fullmäktiges sammanträden och att åtgärder vidtas inför sammanträdena så att dessa ska kunna genomföras säkert och tryggt. Kommunfullmäktiges sammanträden är enligt kommunallagen offentliga och allmänheten har tillträde till sammanträdena både fysiskt och via webbsändning.

Kommunstyrelsens och nämndernas ordförande tillsammans med styrelsens/nämndens sekreterare ansvarar för att en riskanalys görs inför sammanträden som är öppna för allmänheten. En rutin för säkra sammanträden ska finnas för varje nämnd. Nämnden ansvarar för att utarbeta sådan rutin.

Kommunkansliet (nämndsekreterare) ansvarar för att registrera incidenter som sker i samband med sammanträden eller förrättningar. Brott ska polisanmälas.

3.3 De politiska partiernas ansvar

Partierna ska ansvara för sina medlemmar som har kommunala uppdrag, när dessa deltar i politiska aktiviteter som inte är kopplade till förtroendeuppdraget.

Respektive parti har ansvaret för politikernas trygghet och säkerhet under valrörelsens partiarbete och annan partirelaterad verksamhet under mandatperioden. De politiska partierna ansvarar själva för bedömningen av risker inför och under offentliga möten och andra politiska möten, som inte är kommunala sammanträden.

3.4 Den förtroendevaldes ansvar

Den förtroendevalde ska ansvara för att inhämta nödvändiga kunskaper i hur risker kan förebyggas kopplade till den egna personen, exempelvis genom att delta i utbildningar som erbjuds och följa de rutiner som finns för förtroendevalda. En förtroendevald som utsatts för brott som kan ha med det politiska uppdraget att göra bör polisanmäla.

3.5 Polisens ansvar

Polismyndigheten har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda och ansvarar för den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda.

4 Incidentrapportering

När en incident gällande hat, hot eller våld har ägt rum ska det skrivas i en incidentrapport. Syftet med incidentrapporten är att skapa underlag för riskbedömning och framtida förbättringsåtgärder i skyddet för de förtroendevalda. I samband med upprättande av incidentrapport ska en riskbedömning göras gällande behovet av skyddsåtgärder gentemot den förtroendevalde. Vid behov ska riskbedömningen göras i samråd med Polismyndigheten.

5 Tillämpning och vägledning

Riktlinjen ska användas tillsammans med tillhörande rutiner och checklistor. Stöd och vägledning för framtagande av dessa samt incidentrapportering hanteras av kommunkansliet.

6 Revidering

Riktlinjerna ska vid behov revideras i slutet av varje mandatperiod. Kommunkansliet ansvarar för att detta genomförs. Tillhörande dokument såsom rutiner och checklistor kan vid behov omarbetas fortlöpande.